

दोरम्बा शैलुङ गाउँपालिकाको आ.व. ०८३/८४

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

क) आर्थिक विकास नीति:

कृषि तथा पर्यटक

१. कृषि व्यवसाय मार्फत पालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउदै निर्यात समेत गर्ने कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।
२. उर्वरशील/उत्पादनशिल भुमी व्यवस्था गरि बाह्रै महिना उत्पादन गर्न सिंचाईका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
३. कृषि कार्यको लागि कृषक समुह/कृषि सहकारी/निजी कृषि फर्म/कम्पनी साथै कृषकहरूलाई ५० प्रतिशत अनुदानमा विभिन्न जातको फलफूल विरुवा वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. बालीहरूमा लाग्ने रोग, कीरा व्यावस्थापन गर्न विगत वर्षहरूमा झै निःशुल्क रुपमा बिषादिको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. गाउँपालिकामा खेती बाली लगाउन अगावै अनुदानको रासायनिक मल कृषि सहकारी मार्फत आपूर्तिको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
६. पर्यटक, धार्मिक महत्व रहेका ऐतिहासिक, पुरातात्विक स्थानहरूको संरक्षण,सम्बर्धन र व्यवस्थापन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै उक्त क्षेत्रको विकासको लागि सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. दोरम्बा शैलुङ गाउँपालिका भित्र दर्ता भएका सहकारी, समुह, निजी फार्म, कृषक समूहलाई दिगो बनाउन विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
८. ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण गरिदै आएको कृषि यान्त्रीकरण वितरण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. मागको आधारमा ५० प्रतिशत अनुदानमा विभिन्न जातको हिउँदै तथा वर्षे फलफूलको विरुवा वितरण कार्यक्रमलाई शुनिश्चितता गरिनेछ । मौसम अनुसार विभिन्न जातको कोशे वाली तथा तरकारीको मिनिकिट कृषकलाई निःशुल्क वितरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. पर्यटकिय क्षेत्रमा रहेका जग्गालाई व्यवस्थित रुपमा पर्यटन पूर्वाधारको रुपमा प्रयोगमा ल्याईनेछ ।
११. दोरम्बा शैलुङ गाउँपालिका भित्र पशुपन्छी तथ्याङ्क अत्यवधिक गर्ने र किसान सूचिकरण गरी किसान परिचय पत्र वितरण संघिय सरकारको समन्वयमा संचालन गरिने छ ।

उद्योग, सहकारी तथा रोजगार

१. बेरोजगारी युवाहरूलाई रोजगार संग जोड्न युवा उद्यमीहरू उत्पादन गर्न सिपसंग सम्बन्धीत कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । जसमा युवाहरूलाई कृषि, पर्यटक, घरेलु तथा साना उद्योग र सिप विकास लगायत गाउँपालिका भित्र संचालन गर्न उपयुक्त हुने कार्यक्रमहरूलाई प्रथाथामिकता दिइनेछ ।
२. सात वटै वडामा एक वडा एक निर्यातमुखी उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
३. एक वडा एक उद्यमको निम्ति उद्योगको लागत अनुमानको आधारमा ५ देखि १० प्रतिशत सम्म बीउपुँजी (कतवचत गउ कगउउयचत) को व्यवस्था मिलाईने छ । साथै नयाँ उद्योगहरूलाई प्रोत्साहान दिइनेछ ।

४. गाउँपालिकामा गुणस्तरयुक्त खाद्य सामग्री उपलब्ध गराउनका लागि नियमित बजार अनुगमन गर्न बजार अनुगमन समितिलाई सकृय गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
५. गैरसरकारी संघ सस्थाबाट संचालन गरिने सबै प्रकारका सहयोग तथा सेवाहरू गाउँपालिकाको एकद्वार प्रणाली मार्फत संचालन गर्न अनुमति दिइने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. दोरम्बा शैलुङ गाउँपालिका भित्र सञ्चालित सहकारीहरूको नियमानुसार अनुगमन गर्ने र आवश्यकता अनुसार सहयोगको व्यवस्था मिलाइने छ ।

पशु सेवा

१. दुध,अण्डा,मासुको उत्पादन बृद्धि गरी गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर बनाउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२. पशुपालनमा हुने आर्थिक क्षति कम गर्न र पशुमा लाग्ने महामारी रोग नियन्त्रण गर्न भ्याक्सिनेशन कार्यक्रम निरन्तरता दिइने छ ।
३. कृषकहरूका लागि पशुपालन सम्बन्धि परामर्श र औषधी उपलब्ध गराइने छ ।
४. विभिन्न रोग विरुद्ध खोप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
५. पशुपन्छीहरूमा लाग्ने रोगहरूलाई तुरुन्त औषधी उपचारको व्यवस्था गर्न पशु विकास शाखाबाट औषधीको व्यवस्था गरिने छ ।
६. पशु सेवा केन्द्र नभएका वडाहरूमा पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ ।

ख) सामाजिक विकास नीति

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

१. दोरम्बा शैलुङ गा. पा. भित्रको शैक्षिक सुधारका निम्ती अभिभावक, व्यवस्थापन समितिलाई शैक्षिक चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम र शिक्षक शिक्षिकालाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन गरिनेछ ।
२. विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बृद्धि गर्न विद्यार्थी संख्या र विषयको आधारमा शिक्षकहरूको दरबन्दी मिलान गरिनेछ । न्यून विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयमा आवश्यकता अनुसार बाल कक्षा मात्र सञ्चालन गरी अन्य कक्षाहरू नजिकको उपयुक्त विद्यालयमा समायोजन (मर्ज) गरिनेछ । साथै विद्यालयलाई बालमैत्री, लैङ्गिकमैत्री, अपाङ्गमैत्री, प्रविधिमैत्री तथा वातावरणमैत्री बनाइनेछ ।
३. प्रत्येक विद्यालयहरूमा प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नका लागि विद्यालयहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । कम्प्युटर, फोटोकपी र स्क्यानर नभएका आधारभूत विद्यालयहरूलाई सो सामग्रीहरू वितरण गरी अभिलेख व्यवस्थापन डिजिटल मार्फत् गरिनेछ ।
४. प्रत्येक वडाले प्राप्त कुल बजेटको कम्तीमा दश प्रतिशत बजेट आफ्नो वडा भित्रका विद्यालयहरूमा शैक्षिक गुणस्तरका लागि लगानी गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
५. सबै तह र प्रकारका शिक्षक तथा कर्मचारीहरूलाई विषयगत तालिम र कम्प्युटर तथा सूचना प्रविधि सम्बन्धी तालिमहरू प्रदान गरी शिक्षण सिकाइलाई थप प्रविधिमैत्री तथा प्रभावकारी बनाइनेछ ।
६. गाउँ शिक्षा योजना अनुरूप सामुदायिक विद्यालयको विद्यालय प्रशासन तथा शैक्षिक व्यवस्थापन पक्षलाई प्रभावकारी र गुणस्तरमा बृद्धि गर्नका लागि शिक्षकले प्रधानाध्यापकसँग र प्रधानाध्यापकले गाउँपालिकासँग कार्य सम्पादन सम्झौता करार गरी सिकाइ उपलब्धिमा बृद्धि गरिनेछ ।

७. गाउँपालिकाले तयार गरी विद्यालयमा वितरण गरिएको होमवर्क डायरीको प्रभावकारी कार्यान्वयन र उपयोगमा जोड दिइनेछ ।
८. प्रत्येक माध्यमिक विद्यालयहरूमा स्काउट व्यवस्थापन गरी विद्यार्थीहरूलाई सामाजिक क्रियाकलापहरूमा सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्नका लागि प्रत्येक माध्यमिक विद्यालयलाई आवश्यक बजेट विनियोजन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. प्रत्येक विद्यालयमा सूचना अधिकारी, गुनासो अधिकारी, बाल क्लब, बाल सञ्जाल, विद्यालयको दैनिक प्रगति विवरण, गुनासो पेटिका लगायतको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०. आधारभूत तहमा 'हाम्रो दोरम्बा शैलुङ' विषयक स्थानीय पाठ्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
११. विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गीण विकास गर्नका लागि अतिरिक्त कृयाकलाप संचालन गरिनेछ ।
१२. गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक विद्यालयबाट उत्कृष्ट स्थान हासिल गर्ने एक/एक जना छात्र, छात्रा, विषयगत शिक्षकलाई सम्मान तथा पुरस्कार प्रदान गरिनेछ ।
१३. गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक अध्यापन केन्द्रहरूलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१४. खेलको स्तर वृद्धिका लागि गाउँपालिका स्तरीय खेलकुदका अतिरिक्त अन्य खेलकुदका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१५. गाउँपालिकाको खेलकुद क्षेत्रको विकास गर्न माध्यमिक विद्यालयहरूमा प्रशिक्षणका लागि तेक्वान्दो, र कराँते विधाका खेलकुद प्रशिक्षकको व्यवस्था गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । गाउँपालिका स्तरीय विविध खेलकुद कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१६. माध्यमिक विद्यालयहरूलाई छात्रवास सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गरी छात्रवासका लागि आवश्यक पूर्वाधार विकास गर्न अनुदान उपलब्ध गरिनेछ । साथै सहिद, टुहुरा, ढुन्ड पिडित, आर्थिक तथा सामाजिक रूपले पिछ्छाडिएका वर्गका लागि छात्रवास सहितको निःशुल्क माध्यमिक शिक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।
१७. सामुदायिक प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षक, विद्यालय कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च बनाई उनीहरूबाट प्रवाह हुने सेवाको गुणस्तर वृद्धि गर्नका लागि नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको न्यूनतम मासिक पारिश्रमिक उपलब्ध गरिनेछ ।
१८. गाउँपालिका भित्रका विद्यालयहरूको नियमित अनुगमन गरिनेछ ।
१९. आधारभूत तहसम्मको शिक्षालाई अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहलाई निःशुल्क गर्ने कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित गरिनेछ । विद्यालय बाहिर रहेका आधारभूत तह उमेरका बालबालिकाको तथ्याङ्क यकिन गरी दोरम्बा शैलुङ गाउँपालिकालाई माध्यमिक तहको शिक्षा सुनिश्चितताको निरन्तरता दिइनेछ ।
२०. विद्यार्थी नियमितता तथा टिकाउ दरमा वृद्धि गर्दै सिकाई उपलब्धीमा सुधार ल्याउन दिवा खाजा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी, व्यवस्थित तथा अन्य विशेष कार्यक्रमहरूको व्यवस्था गरिनेछ । अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२१. विद्यालयका विद्यार्थी संख्या तथा उपलब्ध दरवन्दीको विश्लेषण गरी सहयोगी संघ/संस्था समेतको समन्वयमा अपुग दरवन्दीको लागि आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

२२. सबै विद्यालयमा शैक्षिक सुचना, तथ्याङ्क, लेखा परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, विद्यालय सुधार योजना तोकिएको समयमै निर्माण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ । सबै सामुदायिक विद्यालयबाट त्रैमासिक प्रगति समीक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइने छ ।
२३. सबै विद्यालयमा शिक्षण सिकाईको जगलाई थप मजबुद बनाई गुणस्तरीय शिक्षामा जोड दिइनेछ । कक्षा १ मा भर्ना हुने दरलाई वृद्धि गर्न विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
२४. आधारभूत तहका विद्यालयहरूमा मातृभाषामा शिक्षा दिइने नीतिलाई अङ्गीकार गरिनेछ ।

खानेपानी, स्वास्थ्य तथा सरसफाई

१. बालमैत्री, लैंगिकमैत्री र फरक क्षमता भएका व्यक्तिमैत्री पूर्वाधार जस्तै खानेपानी, शौचालय जस्ता पूर्वाधार निर्माणमा गाउँपालिकाको तर्फबाट आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
२. विभिन्न सरुवा रोग तथा महामारी नियन्त्रणका सेवालार्इ प्राथमिकतामा राखी उपचार, नियन्त्रण रोकथाम तथा खोप कार्यक्रमलाई महत्वका साथ अगाडि बढाइनेछ ।
३. स्वास्थ्य क्षेत्रमा जनताको पहुँच सहज बनाउन एम्बुलेन्सको व्यवस्थापन, घुम्ती स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम तय गरिनेछ ।
४. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई काम प्रति जागरुक बनाउन तथा हौसला प्रदान गर्न मासिक यातायात र प्रोत्साहन खर्चको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. गाउँपालिका भित्र रहेका प्रसुती सेवालार्इ चौविसै घण्टा सञ्चालनको लागि आवश्यक सहयोग गरिनेछ । साथै बाँकी रहेका वडाहरूमा बर्थिङ सेन्टर बनाउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
६. सबै गाउँघर क्लिनिकलाई व्यवस्थित बनाउन आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
७. सरुवा रोग नियन्त्रणका लागि दक्ष जनशक्तिद्वारा स्वास्थ्य संस्था र पालिकामा तालिम तथा अनसाइट कोचिङ्गको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. स्वास्थ्य सुचना प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न हरेक स्वास्थ्य संस्थामा लागु भएको सफ्टवेयरलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. गाउँपालिका भित्र रहेका बर्थिङ सेन्टरहरूमा सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउनको लागी बेटिङ रुमको व्यवस्थापन गरिने छ ।
१०. दोरम्बा प्राथमिक अस्पतालमा संचालनमा रहेको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम संचालन गर्नको लागी सुदृढीकरण गरिनेछ ।
११. ल्याव र रेडियोलोजी सेवा सञ्चालन गर्न आवश्यक कर्मचारी र सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ ।
१२. एक घर एक धारा एक शौचालय नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३. फोहोमैला व्यवस्थापन नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१४. दोरम्बा शैलुङ गाउँपालिका अन्तर्गतको मातृ मृत्यु र नव शिशु मृत्यु दर न्युनिकरण गर्नको लागि सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम अन्तर्गत संस्थागत सुत्केरीको लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्नको साथै संस्थागत सुत्केरी गराए वापत सेवा प्रदायकलाई रकमको व्यवस्था गरिनेछ ।
१५. सम्पूर्ण बालबालिकालाई पूर्ण खोप प्रदान गर्न खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१६. जेष्ठ नागरिक, अपाँग तथा दिर्घरोगीहरूलाई घरधुरीस्तरमा नै आधारभूत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।

महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, अल्पसंख्यक, जनजाति तथा दलित

१. महिलामैत्री सेवा प्रवाह र सेवा प्राप्तीका लागि गाउँपालिका कार्यालयमा स्तनपान कक्षलाई संचालनमा ल्याईने छ ।
२. महिलाहरुको आर्थिक सशक्तिकरणका लागि आवश्यकता र मागको आधारमा सिप विकास र उद्गमशिलता विकास तालिमको व्यवस्था गरिनुको साथै महिलाको स्वास्थ्यलाई सम्बोधन गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ
३. समाजमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सामाजिक परम्परागत संकुचित सोचलाई न्युनिकरण गर्दै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको समाजमा पुनःस्थापना गर्नका लागि अपाङ्गता लक्षित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४. वडामा रहेका बालक्लब, बालसंञ्जाललाई सक्रिय बनाई वडा— गाउँपालिकालाई बालमैत्री स्थानीय शासनमा आबद्ध गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
५. गाउँपालिका भित्र व्याप्त बालविवाह, लैंगिक हिंसा, छुवाछुत लगायतका सामाजिक कुरिति, कुसंस्कार तथा अव्यवहारिक परम्पराहरु न्युनिकरणका लागि समुदायस्तरमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. अति सिमान्तकृत, सीमान्तकृत तथा अल्पसंख्यक जातीको जीवनस्तर सुधार गर्न शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी लगाएतका क्षेत्रमा सहज पहुँच सुनिश्चित गर्दै आयआर्जन, क्षमता विकासका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
७. गाउँपालिकामा रहेका सामाजिक आर्थिक लगाएतका क्षेत्रमा पछाडि परी समुदायमा वञ्चितिकरणमा परेका महिला, दलित, जनजाती, अपाङ्ग, अल्पसंख्यक सिमान्तकृत लगायतका वर्गहरुको पहिचान गरी आवश्यकता र माग बमोजिम लक्षित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
८. गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न जातजातीहरुको भाषा संस्कृति संरक्षणको लागी आवश्यक कार्यक्रमहरु गरिनेछ

ग) पूर्वाधार विकास नीति

सडक

१. दोरम्बा शैलुङ गाउँपालिकाले पालिकाको मेरुदण्डको रूपमा रहेको निम्न अनुसारका सडकहरुलाई प्राथमिकतामा राखि स्तरउन्नती गर्दै कालोपत्रे गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
 - क. चौरीखोला पुँडीटार थरभञ्ज्याङ टोकरपुर सडक
 - ख. गाल्पा दोरम्बा — खोलाखर्क सडक
 - ग. टोकरपुर निगुरे साल्मे खारपानी सडक
 - घ. चौरीखोला, लखनपुर रिष्ठे गुराँसे, सिमटार रजमन्टार — गाल्पा सडक
 - ङ. मेग्रे, सुर्के, बालुवा निगालाबास — दोरम्बा सडक
 - च. टोकरपुर, ओखेनी, देउराली सिनेडाँडा दुधौली भन्ज्याङ सडक
 - छ. टार पुँडीघ्याँड सानो शैलुङ ठुलो शैलुङ सडक
 - ज. कोइलीबगर दर्गा पासेवन गौश्वरा ताम्चेत सडक

झ. टोकरपुर सिस्नेरी आलम्पुर गाल्पा सडक

२. विकास निर्माणका योजना आयोजना निर्माण गर्दा प्रचलित ऐन कानूनको पूर्ण रूपमा पालना गरि सावधानी अपनाएर गर्ने गराउने नीति लिईनेछ ।
३. गाउँपालिकाको मुख्य सडकहरु भत्किएर जाने र सडक सुचारु गर्नका लागि लाखौं रकम खर्च हुने भएकोले सम्भव भएसम्म गाउँपालिकामा रहेको डोजर प्रयोग गरी क्रमवद्ध रूपमा सडक सुचारु गरिने नीतिलाई निरन्तरता गरिनेछ ।
४. राजधानी देखि गाउँपालिका केन्द्र, जिल्ला देखि गाउँपालिका केन्द्र र वडादेखि पालिका केन्द्र जोडिने सडकहरुमा पर्ने बाँकी रहेको स्थानहरुमा पक्की पुल निर्माणका लागि विस्तृत परियोजना सर्वेक्षण गरिनेछ
५. गाउँपालिकाको पर्यटन तथा पूर्वाधार विकासलाई प्रवर्द्धन गर्न, आवतजावत सहज गर्न अत्यावश्यक स्थानहरुमा झोलुङ्गे पुल निर्माणका लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक बजेट माग गरिनेछ ।
६. रङ्गशाला तथा खेलकुदका लागी आवश्यक पर्ने भौतिक पूर्वधारको निर्माणका लागी पहल गरिने छ ।

भवन

१. गाउँपालिका कार्यालय निर्माणको लागि शुरुवात गरिनेछ साथै वडा कार्यालय २, ३ र ४ का पक्कि भवन निर्माण गर्नका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकार संग पहल गरिनेछ । निर्माणधिन अवस्थामा रहेका वडा कार्यालयहरुको तला थप्ने कार्यलाई संघ र प्रदेश सरकार संग पहल गरिने छ । महिला भवन, सामुदायिक भवन र सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाका भवनहरु निर्माण सम्पन्न गर्न प्राथमिकता दिईनेछ ।
२. भवन निर्माणमा आधुनिक प्रविधिको अवलम्बनमा जोड दिईनेछ । साथै बजार क्षेत्रमा बन्ने पक्की घर नक्सा पास गरी भवन निर्माण मापदण्ड अनुरूपको निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
३. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारबाट विनियोजन गरिएको रकमबाट निर्माण हुने विकास कार्यक्रममा उपभोक्ता समितिमा जनपरिचालनको अवस्था क्रमिक रूपमा सुधार हुँदै गएकोले जनसहभागितामा आधारित विकास निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिई रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
४. कृषिजन्य उत्पादन स्टोर गर्नको लागी कोल्ड स्टोरको लागी संघिय र प्रदेश सरकारसंग माग गरिनेछ ।

घ) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन नीति

१. स्थानीय स्तरको जडिबुटीहरुको पहिचान र नर्सरी संचालनमा जोड दिइनेछ साथै जडीबुटीहरुको प्रशोधन र निर्यातलाई व्यवस्थित गरि गाउँपालिकाका युवा र महिला लक्षित आय आर्जन गर्ने रोजगारमुलक कार्यक्रमलाई अगाडी बढाउने नीति लिइनेछ ।
२. दोरम्बा शैलुङको वन दोरम्बा शैलुङबासीको धन भन्ने नारा सहित सामुदायिक वन ,कबुलियति वन तथा निजी वनहरुको संरक्षण, सम्बर्धनको नीति लिइनेछ साथै यी वनहरुको अनुगमन, सुपरिवेक्षण र व्यवस्थापनको पाटोलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

३. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उत्पादन भएका फोहरमैलाहरूको व्यवस्थापनका लागि घरबाट नै फोहोरलाई व्यवस्थापन गर्नका लागि अभियान सञ्चालन गरिनेछ । साथै सरसफाई अभियान सञ्चालन गरी पूर्ण सरसफाई वडा घोषणाको लागि व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४. नदि कटान ,पहिरो नियन्त्रण, भुक्षय र बाढी पहिरो नियन्त्रणको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरि वृक्षारोपण गर्ने, तटबन्धको व्यवस्था गर्ने तथा सडक निर्माण गर्दा दुवै तर्फ बहुउपयोगी विरुवा रोप्ने व्यवस्था मिलाई हरित सडक निर्माण गरिनेछ ।
५. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पाइने बहुमुल्य जडीबुटीहरूलाई वन कार्यालय र समुहको समन्वय र सक्रियतामा अध्ययन, अनुसन्धान, संरक्षण संस्वर्दन र सदुपयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
६. सार्वजनिक स्थानहरूमा निर्माण भएका सार्वजनिक शौचालयहरूलाई व्यवस्थापन र नयाँ शौचालय निर्माणका कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
७. गाउँपालिका भित्रका विद्यालय ,सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसंगको साझेदारीमा वातावरण संरक्षणका विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
८. सार्वजनिक सरकारी सम्पत्ति, खानेपानीको मुहान,पोखरी कुवाहरूको उचित संरक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९. गाउँपालिका स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति र वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समितिको क्षमता विकास गरिनेछ । प्रत्येक वडा हरूमा विपद व्यवस्थापनका लागि उद्धार गर्न आवश्यक पर्ने सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०. विपद जोखिम क्षेत्रहरूको पहिचान गरि क्षति न्यूनीकरण गर्न विपद्को समयमा उद्धार र राहतका कार्यहरूलाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय विपद् सहायता कक्षको स्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११. चालु आ.ब.मा पहिरो र विविध कारणले विस्थापित भएका विपद् पिडित घरधुरीलाई अस्थायी आवास तथा स्थायी आवास व्यवस्थापनको लागी आवश्यक पहल कदमी लिइनेछ ।
१२. वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा काम गर्ने स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रका संघसंस्थाहरू संग समन्वयात्मक रुपमा काम गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

ड) सूशासन तथा सेवा प्रवाह नीति:

१. गाउँपालिका मार्फत प्रवाह गरिने सेवाहरूलाई सम्बन्धित जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूले मुस्कान सहितको सेवा प्रदान गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. गाउँपालिकाको सम्पूर्ण सार्वजनिक सूचना तथा जानकारीहरू वेवसाईटमार्फत सार्वजनिक गरी गाउँपालिकाको वेवसाईटलाई प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकाको कार्यालय तथा अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरूबाट वितरण गरिने सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई मर्यादित, व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाउनका लागि सेवा प्रवाह मापदण्ड पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४. गाउँपालिकाको सबै वडा कार्यालयहरू, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा पूर्ण रुपले ईन्टरनेट सुविधा सञ्चालनमा जोड दिइनेछ ।

५. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवालाई सर्वसुलभ, छरितो र प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।
गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरूबाट प्रवाह हुने सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन गुनासो पेटिकाका व्यवस्थापन गरी नियमित गुनासो सुनुवाईको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. गाउँपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका व्यवसायहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापनको लागि बजार व्यवस्थापनका लागि नियमित बजार अनुगमन गरिनेछ ।
७. गाउँपालिका भित्र रहेका सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण तथा सुरक्षा गर्नका लागि सार्वजनिक स्थल, भवन लगायतका सार्वजनिक स्थलहरूको विवरण अद्यावधिक गरी अभिलेख व्यवस्थापन गरिनेछ ।
८. गाउँपालिकाद्वारा सञ्चालित योजना/आयोजनाहरूको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न गाउँपालिकामा गठित अनुगमन समितिद्वारा गरिने अनुगमनलाई नियमितता प्रदान गरी योजना तथा विकास निर्माण कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
९. न्यायिक समितिबाट सम्पादन गरिने न्यायिक निरोपणका कार्यलाई छिटो छरितो सहज र व्यवस्थित बनाउनको लागि क्षमता विकास कार्यक्रम पुनर्ताजकी तालिम अन्तकृया र अधिमुखिकरण कार्यक्रम वडा र पालिकामा संचालन गरिनेछ ।
१०. गाउँपालिका भित्रका सबै धर्म, संस्कृती एवं परम्पराको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्ने नीति लिइनेछ साथै गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा थप टेवा पुर्याउने धार्मिक एवं सांस्कृतिक पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ र होमस्टे प्रवर्द्धन तथा प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने कार्यका लागि पर्यटन तालिम, होमस्टे सञ्चालन अनुगमन नियमित रूपमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११. समय—समयमा देखा पर्ने विभिन्न खाले माहामारी व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिकाका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई स्रोत साधन सम्पन्न बनाइनेछ ।
१२. गाउँपालिकाको कार्यालय लगायतका मातहतका सम्पूर्ण संस्थाहरू लैङ्गिकमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र बालमैत्री बनाउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१३. यस गाउँपालिकामा आवश्यक विविध क्षेत्र र विषयहरूको नीति, ऐन, नियमावली, कार्यविधि, मापदण्ड लगायतका कानून निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

च) कानून तथा न्यायिक सेवा निती

१. कानूनको अज्ञानतामा गरिएको गलति क्षम्य हुने छैन त्यसकारण कानून सबैले जानुन भन्ने उद्देश्यका साथ कानुनी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
२. सामाजिक विवेदबाट पिडितलाई कानुनी सहायता तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
३. सामाजिक सञ्जालको दुरुपयोग न्युनिकरण तथा रोकथामको लागि साइबर अपराध सम्बन्धि कानुनी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
४. मेलमिलापलाई नै विवाद निरूपणको मुख्य आधार मानि व्यवस्थित मेलमिलापकेन्द्र र ज्ञानसिपयुक्त मेलमिलापकर्ताको व्यवस्था गरिने छ ।
५. छिटोछरितो, सरल र सहज प्रशासनिक सेवा प्रदानमा गुणस्तर वृद्धि गर्नका लागि व्यक्तिगत घटना दर्ता, मौलिक हकको संरक्षण र सामाजिक विसंगती विकृतिको अन्त्य गर्न कानुनी सचेतना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
६. व्यवस्थित न्यायिक समितिका लागि कानून अधिकृतको व्यवस्था गरिने छ ।

७. संघिय, प्रादेशिक र स्थानीय कानूनको प्रचारप्रसार गरिने छ ।

छ) वित्तिय व्यवस्थापन नीति

१. गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु नेपाल सरकारले अनिवार्य रुपमा लागु गरेको सूत्र प्रणालीबाट सञ्चालन भईरहेकोमा त्यसलाई अझ चुस्त—दुरुस्त बनाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
२. गाउँपालिकाको राजस्व सङ्कलन प्रणालीलाई थप पारदर्शी बनाई राजस्व सङ्कलन वृद्धि गर्न गाउँपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरुमा अनलाईन मार्फत राजस्व व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (RMIS) लाई निरन्तरता गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकाद्वारा स्वीकृत वार्षिक योजनाहरु सञ्चालन गर्दा उपभोक्ता समिति, निर्माण व्यवसायी, सेवा प्रदायक लगायतका खरिद सम्बन्धी कार्यका लागि पेशकी दिने प्रचलन पूर्ण रुपमा बन्द गरिएकोमा सो कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
४. गाउँपालिकाको खरिद प्रक्रियालाई पारदर्शी, अनुमानयोग्य तथा मितव्ययी बनाउनका लागि गाउँपालिकाको खरिद समितिको सक्रियता तथा क्रियाशिलता अभिवृद्धि गरी वार्षिक खरिद गुरुयोजना तयार गरी खरिद कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
५. गाउँपालिका र मातहतमा रहेको जिन्स सामानहरुको विवरण चुस्त दुरुस्त राखी नेपाल सरकारले तोकेको PAMS जिन्स सफ्टवेयरको प्रयोगलाई निरन्तरता दिईनेछ ।